

Länsi-Uudenmaan sotekeskuksen valmistelu

Kaupunginhallitus 04.05.2020 § 127

Esittelijä: kaupunginjohtaja Tuija Telén

Yhtymähallitus 28.4.2020 § 55

Länsi-Uudenmaan sote -hanke on Espoon, Hangon, Inkoon, Karkkilan, Kauniaisten, Kirkkonummen, Lohjan, Raaseporin, Siuntion ja Vihdin yhdessä suunnittelema hanke. Hankkeeseen haetaan sosiaali- ja terveysministeriön hallinnoimia valtionavustuksia rakenneuudistus- ja Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -rahoituksista. Hankkeen hallinnoinnista vastaa Espoon kaupunki. Molemmat rahoitushakemukset ovat liitteenä.

Hankkeen tavoitteena on jatkaa viime vuosina syventynyttä sote-yhteistyötä. Hankkeessa kehitetään ja otetaan käyttöön uusia yhteisiä palveluratkaisuja ja varaudutaan sote-järjestämisen ja -organisaatioiden yhdistämiseen Länsi-Uudenmaan alueella.

Kunnat sitoutuvat hankkeessa yhteiseen sosiaali- ja terveystalouden kehittämiseen vuosina 2020-22. Taloudellisena vastuuna on rakenneuudistusavustuksista rahoitettavien projektien 20 prosentin omavastuu, jota on tarkoitus kerryttää pääsääntöisesti omana työnä. Suuntaa-antavat omavastuuosuudet ovat Karkkilan kaupungin osalta 45 128 euroa ja Vihdin kunnan osalta 150 175 euroa.

Vaikka hankkeen yhtenä tavoitteena on varautua alueen yhteiseen sote-ratkaisuun, sitoutuminen ei kuitenkaan ole päätös yhteisen sote-alueen perustamisesta tai valmistelusta.

Hankesuunnitelmien linjaukset on hyväksytty Länsi-Uudenmaan kuntajohtajakokouksessa 9.3.2020. Alueen sote-johtajat ovat käsitelleet hankesuunnitelmia 6.3. ja 20.3.2020. Tarkennetut hankesuunnitelmat on tarkoitus hyväksyä sote-johtajakokouksessa 22.4.2020. Rahoitushakemukset tulee jättää huhtikuun loppuun mennessä ja kuntien päätökset sitoutumisesta hankkeeseen tulee tehdä toukokuun loppuun mennessä. Touko-kesäkuun aikana ministeriö voi edellyttää hankesuunnitelmien tarkentamista tai muokkaamista. Länsi-Uudenmaan päätökset muutoksista hakemuksiin tehdään kuntajohtaja- tai sote-johtajakokouksissa.

Valtionavustusten tausta

Suomen hallitus on jatkanut sote-uudistuksen valmistelua kohdentamalla edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-uudistuksen käyttämättä jääneet rahat. Määrärahaa jaetaan alueille valtionavustuksina voimassa olevaan lainsäädäntöön perustuvaan vapaaehtoiseen alueelliseen yhteistyöhön ja yhteisen valmistelun tukemiseen enintään 120 miljoonaa euroa.

Valtionavustusta voidaan myöntää usean kunnan yhteiseen sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamista tukevaan hankkeeseen, joka liittyy palveluiden järjestämistehtävän ja tuottamisen toimintamallien ja ohjauksen kehittämiseen ja yhtenäistämiseen, palveluverkkoa koskevaan selvitykseen ja suunnitelmaan, palveluketjujen ja -kokonaisuuksien määrittelyyn, palveluverkon ja palveluketjujen johtamisen kehittämiseen ja tiedolla johtamiseen, tieto- ja viestintätekniisten ratkaisujen yhtenäistämiseen tai muiden kustannuskehityksen hillintään liittyvien toimenpiteiden valmisteluun.

Samaan aikaan hallitus toteuttaa Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelman. Ohjelmassa kehitetään sekä perustason sosiaalipalveluja että terveyspalveluja – niiden saatavuutta parannetaan ja palvelut yhteensovitetaan ihmisen tarpeita vastaavaksi. Ohjelma ja sen tavoitteet nivoutuvat yhteen sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistuksen kansallisen ja alueellisen valmistelun kanssa. Ohjelma toimeenpannaan käytännössä maakunnan alueen yhteisissä hankekokonaisuuksissa, joiden toteuttamista tuetaan valtionavustuksilla vuosina 2020-2022. Hankkeissa on tarkoitus hyödyntää olemassa olevia toimivia toimintamalleja ja hyviä käytäntöjä. Tässä haussa on jaossa enintään 70 milj euroa.

Hankkeiden hakuaikaa on koronan vuoksi myöhennetty huhtikuun 2020 loppuun asti. Hankkeeseen osallistuvien kuntien tulee tehdä päätös sitoutumisesta hankkeeseen. Kuntasitoumukset tulee tehdä toukokuun 2020 loppuun mennessä. Rahoituspäätökset ovat odotettavissa kesäkuussa 2020.

Uudenmaan erillisratkaisun myötä Uudellamaalla hankevalmistelua on tehty viidellä alueella. Samalla luodaan rakenteet, jotka mahdollistavat yhteisen oppimisen ja yhteisen kehittämisen valituissa teemoissa.

Länsi-Uusimaan sote -hankkeen yleisesittely

Länsi-Uudenmaan sote on Espoon, Hangon, Inkoon, Karkkilan, Kauniaisten, Kirkkonummen, Lohjan, Raaseporin, Siuntion ja Vihdin yhteinen hanke. Hankkeen tavoitteena on jatkaa viime vuosina syventynyttä sote-yhteistyötä. Hankkeessa kehitetään ja otetaan käyttöön uusia yhteisiä palveluratkaisuja ja varautua sote-järjestämisen ja -organisaatioiden yhdistymiseen.

Hankkeen tavoitteet ovat:

Kehitetään yhdessä

- Sote-palvelut ovat asukkaille ja asiakkaille nykyistä saavutettavammat ja yhtenäisemmät.
- Painopiste ennaltaehkäisevissä, digitaalisissa ja kaikille yhteisissä palveluissa vahvistuu.
- Paljon palveluja tarvitsevien asukkaiden haasteisiin vastataan vaikuttavammin.
- Vaikuttavuuteen perustuva palveluiden kohdentaminen ja tuottavuuden kasvu hillitsevät kustannusten kasvua.

Valmistaudutaan yhdistymiseen

- Luodaan edellytykset turvalliselle ja hallitulle yhteisen sote-organisaation perustamiselle
- Uusi, yhteinen palvelu- ja järjestämisstrategia tukee kustannusvaikuttavaa palvelujen järjestämistä.
- Siirrytään yhdessä seuraavan sukupolven tieto- ja tietojärjestelmäratkaisuihin.

Alueen kunnat ovat syventäneet sote-yhteistyötään viime vuosien aikana. Yhteistyölle on ollut tarvetta ja se on koettu hyödylliseksi. Tällä hetkellä kunnilla on useita yhteisiä palveluja tuotannossa ja suunnitteilla. Konkreettisten yhteistyöhankkeiden lisäksi Länsi-Uudenmaan sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittämisstrategiat ovat lähentyneet toisiaan eri osa-alueilla. Yhteistä näkemystä on muodostettu alueen sote-johdon yhteistyössä ja Uudenmaan tasoissa hankkeissa (LAPE, I&O ja Uusimaa2019).

Keväällä 2019 Länsi-Uudenmaan kunnat tukivat Uudenmaan yhteistä esitystä kuntalähtöisestä, viiden sote-alueen mallista. Syksyn 2019 aikana Länsi-Uudenmaan kuntien kunnan- ja kaupunginhallitusten kehotuksesta selvitettiin alueen yhteisen sote-ratkaisun lähtökohtia. Selvitystyö toimii pohjana tälle rahoitushakemukselle.

Hanke vastaa sosiaali- ja terveysministeriön kanssa todettuihin kehittämishaasteisiin erityisesti rakenteellisten ratkaisujen osalta. Länsi-Uudenmaan alue on riittävän kantokykyinen vastaamaan väestökehityksen haasteisiin kaikkien kuntien alueilla. Lisäksi se mahdollistaa edustuksellisen väestöpohjansa vuoksi myös kansallisesti levitettävissä olevien ratkaisuiden kehittämisen.

Hanke on vaiheistettu siten, että toteutuksessa voidaan huomioida valtakunnallisen sote-uudistuksen valmistelun eteneminen ja alueen kuntien päätökset yhteistyön syventämiseen.

Osahankkeet, projektit ja laajuus

Länsi-Uudenmaan sote -hanke on yhtenäinen kokonaisuus, johon haetaan rahoitusta sekä Tulevaisuuden sote-keskus –ohjelmasta että rakenneuudistus-valtionavustuksista. Alueen kuntien näkökulmasta hankkeet ovat osa samaa yhteistyön syventämisen prosessia. Hankkeen johtaminen, hallinnointi ja viestintä on siten tarkoituksenmukaista toteuttaa yhteisesti koko hankkeelle.

Hankekokonaisuus on rakennettu siten, että Sote-keskus -hankkeessa kehitetään alueen sosiaali- ja terveydenhuollon perustason palveluja yhdessä ja asukas- ja asiakaslähtöisesti. Tämä osuus rahoitetaan Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus-ohjelmasta. Järjestäminen ja organisaatio -hankkeessa varaudutaan alueen yhteiseen sote-ratkaisuun suunnittelemalla yhteisen järjestämistoiminnon ja organisaation strategiaa, toimintamalleja ja prosesseja. Digi ja ICT -hanke tukee edellisiä hankkeita suunnittelemalla ja toteuttamalla niiden kytkeytyvät tietojärjestelmäratkaisut. Hankehallinta -hankkeessa koordinoidaan hankekokonaisuutta ja mahdollista yhdistymisprosessia sekä tuotetaan

hankkeiden yhteiset tukipalvelut. Nämä hankkeet toteutetaan Rakennemuutos- valtionavustuksen avulla.

Hankekokonaisuuteen kuuluvan Sote-keskus-hankkeen toiminnallisen muutoksen rahoitus haetaan Tulevaisuuden sote-keskus –ohjelman valtionavustuksista. Hankkeeseen haetaan yhteensä n. 4,7, milj euron rahoitusta, johon ei sisälly omavastuuosuutta. Tässä hankkeessa keskitytään toimeenpanemaan ja levittämään jo käynnissä olevia palveluinnovaatioita ja toiminnallisia uudistuksia. Sen lisäksi rakennetaan ja samalla pilotoidaan/toteutetaan kuntien yhteistä tulevaisuuden sote-keskus konseptia. Hakemuksen mukaan sote-keskus määritellään tässä laajasti kattamaan käytännössä kaiken nykyisen kuntien tuottamis- ja järjestämisvastuulla olevan sote-toiminnan, erikoissairaanhoidon (HUS) lukuun ottamatta. Tämä on siis merkittävästi laajempi kokonaisuus kuin edellisen hallituksen aikana kehitetty sote-keskus konsepti.

Hankesuunnitelmia on valmisteltu kuntien yhteistyönä, mutta koronaviruksen aiheuttama tilanne on vaikeuttanut yhteisten valmistelutyöpajojen pitämistä. Länsi-Uudenmaan sote-johtajista koostuva ohjausryhmä käsittelee oheismateriaalina olevan hakemuksen kokouksessaan 22.4.2020.

STM:n ohjeiden mukaan tulevaisuuden sotekeskukselle on asetettu tavoitteet viiden otsikon alle:

- 1) Saatavuus, oikea-aikaisuus ja jatkuvuus
- 2) Ennaltaehkäisy ja ennakointi
- 3) Laatu ja vaikuttavuus
- 4) Monialaisuus ja yhteen toimivuus
- 5) Kustannusten nousun hillintä

Hankkeen toimenpiteet on suunniteltu toteuttamaan lähtökohtaisesti kaikkia em. tavoitteita. Tarkemmat projektisuunnitelmat ja hankeorganisaatio rakennetaan kesän 2020 aikana yhdessä kuntien ammattilaisten kanssa.

Vaiheistus

Länsi-Uudenmaan sote -hanke on vaiheistettu kokonaisuutena siten, että hankkeen toteuttamisessa voidaan huomioida valtakunnallisen sote-uudistuksen valmistelun eteneminen ja alueen kuntien päätökset yhteistyön syventämiseen.

Hanke toteutetaan siten, että hankkeessa tehty työ hyödyttää alueen kuntia ja erityisesti kuntien asukkaita tulevista hallinnollisista ratkaisuista riippumatta. Hankesuunnitelmassa varaudutaan toteuttamaan Länsi-Uudenmaan sote-järjestämisvastuun siirto yhdelle toimijalle ja organisaatioon vuoden 2023 alusta uuden lainsäädännön perusteella (itsehallintoalue) tai kuntapohjaisesti (vastuukunta tai kuntayhtymä). Koska kummastakaan edellä mainitusta etenemisvaihtoehdosta ei ole kuntien linjauksia eikä voimassa olevaa lainsäädäntöä tai hallituksen esityksiä, on hanke vaiheistettu siten, että päätöksenteon eteneminen alueen kunnissa tai valtakunnallisesti pystytään ottamaan huomioon toteutuksessa.

Hanke on jaettu kolmeen vaiheeseen, joista kunkin vaiheen aloitusta edeltää tarkastuspiste.

- Vaihe 1: Kuntien päätös käynnistää yhteinen hanke ja hakea siihen rahoitusta sekä myönteisen valtionavustuspäätöksen saaminen käynnistää ensimmäisen vaiheen. Vaiheessa toteutetaan sote-ratkaisua esivalmistelevaa työtä ja kehitetään yhdessä arjen asiakaspalvelua tavalla joka ei ole organisaatioriippuvaista.
- Vaihe 2: Hallituksen esitys sote-uudistukseen liittyviksi laeiksi käynnistää lähtökohtaisesti toisen vaiheen, mikäli alueen kunnat sitoutuvat valmistelevaan hallituksen esitysten mukaista ratkaisua. Mikäli hallituksen esitys viivästyy merkittävästi, Länsi-Uudenmaan kunnat voivat jatkaa valmistelua toiseen vaiheeseen päättämällä käynnistää kuntapohjaisen (vastuukunta tai kuntayhtymä) sote-ratkaisun valmistelun.
- Vaihe 3: Em. lakien hyväksyminen (tai kuntien päätös perustaa yhteinen sote-alue) käynnistää kolmannen vaiheen eli toimeenpanon.

Rajaukset ja riippuvuudet

Hanke toimii laajasti Länsi-Uudenmaan kuntien sote-yhteistyön alustana. Mahdollinen valtion myöhemmin myöntämä lisärahoitus alueelliseen sote-kehittämiseen tullaan organisoimaan osaksi hankekokonaisuutta.

Länsi-Uudenmaan yhteisen sote-organisaation perustamisesta ei ole vielä kuntien päätöksiä (kuntayhtymä- tai vastuukuntaratkaisu) eikä hyväksyttyä lainsäädäntöä tai hallituksen esityksiä (itsehallintoalue tms.). Hankesuunnitelman perustana onkin alueen kuntien sitoutuminen yhteistyön syventämiseen ja valtion tuki vapaaehtoiseen kehitystyöhön.

Hankesuunnitelman täysimääräinen toteutuminen seuraavissa vaiheissa tulee edellyttämään kunnilta ja valtiolta päätöksiä. Tämän vuoksi etenemisen laajuutta tullaan arvioimaan vaiheittain.

Hankkeessa hyödynnetään alueella tehtyä ja käynnissä olevaa sekä aiemmassa valmistelussa (Uusimaa2019) tehtyä kehittämistyötä liittyen mm. palvelulupaukseen, tiedolla johtamiseen sekä tuottajien ohjaukseen.

Hankkeen organisoituminen

Hankekokonaisuus on Länsi-Uudenmaan kuntien yhteinen. Sitä johtaa kunnanjohtajista muodostuva johtoryhmä. Johtoryhmän alaisuudessa toimii ohjausryhmä, jonka jäsenenä on alueen kuntien sote-johtajat.

Hankekokonaisuus integroidaan osaksi alueen kuntien sote-organisaatioiden johtamista ja kehittämistä. Operatiivista projektityötä varten perustetaan projektiorganisaatio, joka sijoittuu hallinnollisesti Espoon kaupungin organisaatioon. Projektin työntekijöiksi valitaan lähtökohtaisesti alueen organisaatioiden työntekijöitä.

Sote-keskus-hankkeen hankeryhmä toimii Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus-ohjelman hankeoppaassa määritetyn mukaisena hankkeen ohjausryhmänä. Ryhmään kutsutaan rahoitusehtojen mukaisesti kattava edustus perustason sosiaali- ja terveydenhuollosta, perusterveydenhuollon

yksiköistä sekä sosiaalialan osaamiskeskuksista ja alueella toimivista kolmannen sektorin toimijoista.

Valmistelija:
Timo Turunen

Kuntayhtymän johtajan ehdotus:

Yhtymähallitus päättää hyväksyä osaltaan, että perusturvakuntayhtymä Karviaisen on tarkoituksenmukaista sitoutua Länsi-Uudenmaan sote-hankkeen toteuttamiseen yhdessä muiden Länsi-Uudenmaan kuntien kanssa.

Yhtymähallitus esittää Karkkilan kaupunginhallitukselle, että kaupunginhallitus:

- päättää, että Karkkilan kaupunki sitoutuu Länsi-Uudenmaan sote hankkeen toteuttamiseen yhdessä Länsi-Uudenmaan kuntien kanssa,
- valtuuttaa Espoon kaupungin toimimaan hankkeen hallinnoinnista vastaavana kuntana, sekä
- valtuuttaa Länsi-Uudenmaan kuntajohtajat hankkeen johtoryhmänä tarkentamaan hankesuunnitelmia hankkeen edetessä.

Yhtymähallitus esittää Vihdin kunnanahallitukselle, että kunnanahallitus:

- päättää, että Vihdin kunta sitoutuu Länsi-Uudenmaan sote -hankkeen toteuttamiseen yhdessä Länsi-Uudenmaan kuntien kanssa,
- valtuuttaa Espoon kaupungin toimimaan hankkeen hallinnoinnista vastaavana kuntana, sekä
- valtuuttaa Länsi-Uudenmaan kuntajohtajat hankkeen johtoryhmänä tarkentamaan hankesuunnitelmia hankkeen edetessä.

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti."

Esityslistan liite

- Sote-keskus rakenneuudistus hankehakemus
- Sote-keskus tulevaisuuden sote hankehakemus

Kaupunginjohtajan ehdotus:

Kaupunginhallitus päättää

- 1) että Karkkilan kaupunki sitoutuu Länsi-Uudenmaan sote- hankkeen toteuttamiseen yhdessä Länsi-Uudenmaan kuntien kanssa,
- 2) valtuuttaa Espoon kaupungin toimimaan hankkeen hallinnoinnista vastaavana kuntana, sekä
- 3) valtuuttaa Länsi-Uudenmaan kuntajohtajat hankkeen johtoryhmänä tarkentamaan hankesuunnitelmia hankkeen edetessä.

Päätös: Kaupunginhallitus päätti ehdotuksen mukaan yksimielisesti.

Tiedoksi: Perusturvakuntayhtymä Karviainen
Vihdin kunta

